

Մաշտոցի Նորձագանգ

Քայասարանեայց Եկեղեցւոյ Սուրբ Յակոբ Կիրակնօրեայ Դպրոցի ամսաթերթ
WWW.SOURPHAGOP.ORG (21-րդ տարի)

Նյս թիւով.....

փետրուար 2021 (ի՛նչ տարի թիւ 6)

Փետրուար ամսուան բացատրական տօնացոյց

էջ 2-8, 12

Սեանդնդառագ

Ա. Թէոդորոս Զօրավար

Կոստանդնուպոլսոյ Միեպերական ծողովը

Ն. Կիրակի Քուն Քարեկենդան

Պէտնդեան՝

Ք. Կիրակի՝ Արտաշսման

Գ. Կիրակի՝ Անատակին

ՏորաՔրաշ՝ Ա. Վարդանանց շարական

Մեծ Պահճը ունի 7 Կիրակիներ

Ատովմանց

Ա. Ոսկեանց խահանները

Գ. Կիրակի՝ Անատակին

Քայատրութիւն՝ Քայց. Առաջ. Սուրբ

Եկեղեցւոյ Պատարագին էջ 9-11

Կիրակնօրեան եւ Մեծ Պահճը էջ 11

Ա. Սահակ Պարթև էջ 12

Քուն Քարեկենդան էջ 13-15

Պրն է Եիշդ պատասխանը էջ 16-19

Ամէն օր վարդանանց է էջ 20

Վ...Վարդանանց

Խաչճարի Բեդինակ՝ ծողովորական վարպետ, Ուրբեն Նալբանդյան

Քանպի Քայր Մեր ՎՍուրբ

Աւերարանն Գիտեմ՛ջ եւ

Մայր Վհռաճելական Եկեղեցի

Կաթուղիկէ:

Ամսուան Բամարը

«Մ՛վ կրնայ, ուրեմն, մեկ բաժնէլ քրիստոսի սէրէն. նեղութիւնը, անձկութիւնը, հալածան՛ջը, սովը, մերկութիւնը, վրան՛գը, կամ սուրը»: *Քրոնայեցիներուն 7.35*

Քաւարճ

Կրօն

Եկեղեցի

Լէպու

Մշակոյթ

փետրուար ամսուան բացարական փոնացոյց

Ք2. 1	Արբոցն Աստուծանց զօրավարացն
Գ2. 2	Արբոց Սուփասանց վկայիցն
Ե2. 4	Արբոց Ոսկեանց քահանայիցն
Ծբթ. 6	Արբույն իսահակայ Պարթևի Քայրապետին մերոյ
Գ2. 9	Արբոց Ղեկնդեանց քահանայիցն
Ե2. 11	Արբոց վարդանանց Ջօրավարացն մերոյ Քապար երեսուն եւ վեց վկայիցն
Ծբթ. 13	Կոստանդնուպոլսոյ Սուրբ Ժողովի 150 Քայրապետներուն
Կիր. 14	ՄԵԱՌՆՂՆՊԱՌԱՋ, Բուն Բարեկենդան
Ք2. 15	Ա. օր Մեծ Պահօի
Ծբթ. 20	Սուրբ Թէոդորոս Ջօրավար
Կիր. 21	Մեծ Պահօի Բ. Կիրակի՝ Արտափսման
Կիր. 28	Մեծ Պահօի Գ. Կիրակի՝ Անառակին

Պահօ՝ 3, 5, 10, 12, 15-28

ՄԵԱՌՆՂՆՊԱՌԱՋ

Քայսարանեայց Եկեղեցոյ տէրունի փոներէն մէկն է: Ան յիշատակն է 40 օրուայ մանուկ Յիսուսի տաճար բերուելուն ու Աստուծոյ ընծայուելուն: Մեառնընդառագը անշարժ փօն մըն է, եւ ամէն տարի պայն կը փօնենք Սուրբ Ծնունդէն 40 օրեր ետք, փետրուար 14-ին: Մեառնընդառագի օրը, եկեղեցիէն ներս Ա. Պատարագ կը մատուցուի, Եկեղեցիին 4 անկիւնները կը կարդացուին առիթին Քամապատասխանող Քարուածներ: Կը յիշատակուին նաեւ Յերոնի Աիմոնն ու Աննա մարգարէուհին, որոնք Յիսուսի տաճար ընծայման ներկայ գտնուեցան:

Գիտէ՞իր թէ ...

Մեառնընդառագի մասին կարելի է կարդալ միայն Ղուկասի աւետարանին մէջ:

Ինչ կը փօնենք փետրուար 14-ին

Երբ մեր շուրջը St. Valentine կը փօնուի, մենք պէտք է յիշենք թէ Քայ Եկեղեցին այդ օրը Մեառնընդառագ կը փօնէ: Մեառնընդառագը, 40 օրուայ Յիսուս մանուկին տաճար տարուելու եւ Աստուծոյ նուիրուելու օրն է: Նախորդող գիշերը, 13-ին, եկեղեցոյ մէջ արարողութիւն տեղի կ'ունենայ, կրակ կը վառեն եկեղեցոյ բակին մէջ ու Քաւարացեալներ իրենց մոմերը վառելով փօն կը փանին:

Սուրբ Թէոդորոս Վորավարը Բանափրիստոնէական սուրբ է, որուն յիշատակութիւնը Բայ եկեղեցին կը տօնէ Մեծ պահօքի առաջին շաբաթ օրը:

ըստ վարժագիրներու ծնունդով Ամասիա Վաղափի Սարու գիւղէն էր, փրիստոնէայ բարեպաշտ ծնողներու զաւակ:

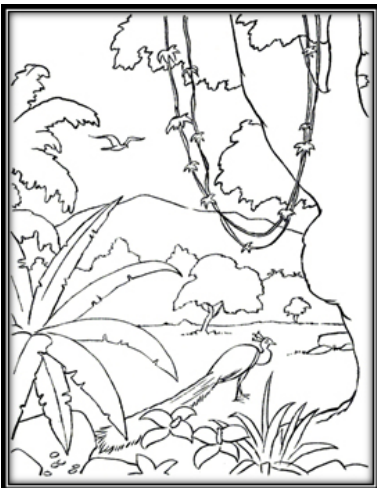
4-րդ դարու սկիզբէն Դիոկղետրիանոսի Բաւաճանօններու ժամանակ, ապացուցելու Բամար կուտօներու Բնարովի և կեղծ ըլլալը, գիշերով կրակի կը մարնէ Բեթանոսական Պէշա չաստուածուհիի մեհեանը: Այս արարօքին Բամար բանտ կը նետուի և մեծագոյն չարչարանօններէն յետոյ 306թ. կը նահատակուի՝ այրուելով կրակի վրայ:

Սուրբ Թէոդորոս Վորավարը յայտնի է նաեւ որպէս «վիշապասպան», որ Վազութեամբ ու Բաւարօքով յաղթած է Բսկայ վիշապի: Օտար եկեղեցիներուն մէջ յայտնի է նաև «Դիոն» անուամբ, որ յունարէն կը նշանակէ «նորեկ» վիճուոր:

Կիլիկեան Բայաստանի Բոմսկլայի գաւառի Խալֆեթի աւանին մէջ կը գտնուէր Ս. Թէոդորոս եկեղեցին որուն մասին յիշատակութիւն կայ 1464 թուականի ճեռագիր յիշատակարանի մը մէջ:

Կ. Պոլսոյ Միեւերական Ժողով (381թ.)

ընդհանրական եկեղեցւոյ առգլեպարմութեան փարբեր ժամանակաբարուածներու ընթացօքին ծառայած են դաւանաբանական, վարդապետական, վարչակազմակերպչական խնդիրներ, որոնց պարասխանները փրուած են սրբագումար փիեւերական ժողովներու ընթացօքին: Այդպիսի ժողովներէն էր նաեւ, 381 թուականին Թեոդոսիոս կայսեր Բրամանով գումարուած Կ. Պոլսի Բ. փիեւերածողովը: Արիոսական վէճերու որպէս արդիւնօք յայտնուած էր նոր Բերեփիկոսութիւն՝ գլուխ եւ պաշտպան ունենալով Կ. Պոլսոյ Մակեդոն արօքեպիսկոպոսին, որ կը մերժէր Սուրբ Բոգիին աստուածութիւնը: Աոյն խնդրով գումարուած վերոյիշեալ փիեւերածողովը վերահաստատեց Նիկիոյ ժողովին ընդունուած դաւանութիւնը եւ պաշտպանեց Սուրբ Բոգիին աստուածութեան վարդապետութիւնը՝ որդեգրելով «մի Աստուածութիւն, երեօք անձեր» բանաճէւը: Ընդունելով սոյն փիեւերածողովը՝ Բայ եկեղեցին կը նշէ ժողովին մասնակից 150 սուրբ Բայրապետներու յիշատակութեան օրը:

Ա. Կիրակի Բուն Բարեկենդան

ԵՊԵՄ

Աստուած ստեղծեց երկինքն ու երկիրը, ան ստեղծեց ծառերն ու ծաղիկները եւ աշխարհի բոլոր կենդանիները, ան ստեղծեց նաեւ Ադամն ու Եւան որոնք ուրախ կ'ապրէին դրախտի մէջ:

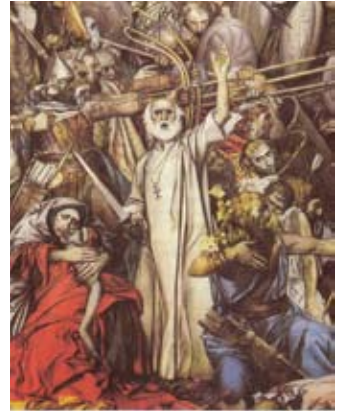
ՊԵՆՈՆԴԵԱՆՔ

Յովսէփ կաթողիկոս, Սահակ եւ Թաթիկ եպիսկոպոսներ, Պենոնդ, Մուշէ, Արշէն, Սամուէլ փահանաներ, Քազազ եւ Աբրահամ սարկաւազներ եւ այլ հոգեւորականներ Պենոնդեանք անուան րակ կը խանչցուին:

Պենոնդեանց փահանայից րօնը կը րօնուի վարդանանց րօնի նախորդող Երեքշաբթի օրը, որ նաեւ րօնն է բոլոր փահանաներուն:

Պարսից Յապկերտ Բ. թագաւորը, վարդանանց պապերազմէն երփ, Քայասրանի մէջ ապստամբական նոր խլրրումներ կանխարգիլելու համար, կարգ մը կասկածելի նախարարներու հետ հոգեւորականներն ալ արգելափակեց:

454-ի քուշանաց դէմ պապերազմի պարրուբենէն երփ, Յապկերտ թագաւորը արգելափակուածներէն իւրաքանչիւրը րարբեր ճեւղ սպաննեց: Պենոնդեանք հայ

եկեղեցականութեան պարծանք ներշնչող սուրբերն են: Քայրենիքի եւ հաւարքի նկարմամբ նուիրումի գաղափարը Պենոնդեանք րուին իրենց անճնական օրինակով:

Բ. Կիրակի՝ Արրաքսման

ԱՊՐԱՄԻ ԵՆ ԵՐԱՅԻ ԱՐՄԱՔՏՈՒՄԸ

Ադամ եւ Եւա Պրախրին մէջ ուրախ կ'ապրէին, Ասրուած իրենց ամէն բան արրօնած էր ուրել, բացի իմասրութեան ծառի պրուղէն: Չար սարանան օճի կերպարանքով մօրեցաւ ու խաբեց Եւային ու Ադամին եւ անոնք կերան արգիլուած ծառի պրուղէն: Ասրուած երբ իմացաւ շար բարկացաւ եւ Ադամին ու Եւային արրաքսեց (դուրս դրաւ) դրախրէն:

Գ. Կիրակի՝ Անառակին

ԿՐՐՈՒՄԻ ՈՉԻԱՐՐԸ

Քովիւ մը 100 ոչխարներ ունէր, անոնցմէ մէկը կորսուեցաւ:

Քովիւը ճգեց իր 99 ոչխարները արօրավայրին մէջ եւ գնաց փնրոելու կորսուած ոչխարը եւ երբ գրաւ ուրախութեամբ իր ուսերուն վրայ դրաւ ոչխարը եւ վերադարձաւ միւսներուն մօր:

Նորահրաշ՝ Ա. Վարդանանց շարական

Քայաստանեայց եկեղեցին այս փարի փետրուար 23-ին կը փոնէ Վարդանանց պատերազմի յիշատակը: Պատերազմի պատմականն ու իրողութիւնները բոլորին ծանօթ են: Պարսիկներու Յավկերպ թագաւորին ուղղուած պատասխանանամակին հետեւեալ ելրափակումը ազրու եւ գեղեցիկ ոճով կ'ամփոփէ կայութիւնը:

«Այս հաւարփէն մեզ ոչ ո՛ր չի՛ կրնար խախտել, ոչ հրեշտակները եւ ոչ մարդիկ, ոչ սուրը եւ ոչ հուրը, ոչ զուրը եւ ոչ ալ ոեւէ այլ դառն հարուած...»:

Ազգայնակրօնական բնոյթ ունեցող այս փօնը Քայաստանեայց եկեղեցւոյ ամենէն շար ժողովրդականութիւն ունեցող փօներէն մէկն է, որուն հերոս-վօրավարները, իրենց յանձն առած վրձնութիւններուն եւ անխախտ հաւարփին ու յանդգնութեան շնորհիւ սուրբերու կարգին անցած են, եւ այլ սուրբերու նման, անոնց փառօր հիւսուած է շարականներու միզոցաւ:

Արբոցն Վարդանանցի շարականներէն ամենէն աւելի ծանօթն է «Նորահրաշ Պսակաւոր»ը: Ան Աբ. Ներսէս Ծնորհալիի

ստեղծագործութիւններէն մէկն է, որ Վարդանանց կանոնի «Օրհնութիւն»ն է: Այլ խօսփով, Վարդանանցի փօնի առաւօրեան ժամերգութեան գլխաւոր, կեդրոնական շարականն է եւ առազին կարգին երգուողը: «Նորահրաշ Պսակաւոր» շարականը բաղկացած է փասը (10) փօներէ եւ ան ձայրակապն է «Ներսէսի Երգ»-ին: Այսինքն եթէ այս շարականի փասը փօներու առազին փողերէն իւրաքանչիւրին առազին գիրերը առնելով փով-փովի վերելենք, կը կարդանք «Ներսէսի Երգ» խօսփը: Ահաւասիկ 10 փօներու սկիւբները:

- Նորահրաշ պսակաւոր և վօրագլուխ առափինեայ,
- Երկնաւոր թագաւորին վինու յաղթեալ պատերազմին,
- Պենական լուսով լսեալ արիացեալն խազն Արփակ,
- Արբափայլ վգեսփուփ պեմեալք ի յերկնաւոր հանդիսադրէն,
- Էական բարւոյն դիփմամբ ընդդէմ մեղացն վառեցաւ,
- Արացեալ վհաւարոյ վահան յուսոյն վրահիւք ձածկեալ,
- Ի հոփ անոյշ ողակիվեալ մափուցանէր վինքն նուէր,
- Երկո՛ղմբք հարավափովք ընփրելագոյն նահափակօք,
- Պամկական խումբ հավարաց եւ երեսնից թիւ ընդ վեցից,
- Գոհութեամբ փառափրութիւն Երրորդութեանդ նուագեմք....:

Գիտէիր թէ

Աւարայրի Խակափամարտը փրդի ունեցաւ 451 թուականի Մայիս 26-ին, Մղմուր գեփի ափին:

Ասկայն, Քայաստանեայց եկեղեցին Վարդանանցը կը յիշատակէ Քուն Քարեկենդանի նախորդող հինգշաբթի օրը:

Մեծ Պահօճը ունի 7 Կիրակիներ, որոնք յարուկ եւ իմաստալից անուններ ունին.

Ա. Բուն Բարեկենդան

Մեծ Պահքին նախորդող Կիրակին է. բարեկենդան կը նշանակէ բարի կեանք՝ աշխարհիկ իմաստով ուրախութիւն, խրախճանք, իսկ կրօնական իմաստով՝ երանելի կեանք, ինչպէս Ադամը կ'ապրէր դրախտին մէջ արտաքսուելէն առաջ:

Բ. Արտաքսման

Ադամն ու Եւան իրենց անհնազանդութեան պատճառաւ երկար չնացին դրախտին մէջ եւ արտաքսուեցան հոնկէ: Մեզի՝ մեղաւորներուս համար Քրիստոս ապաշխարութեամբ ցոյց տուաւ փրկութեան ճամբան, եւ դրախտին արժանանալու յոյսը:

Գ. Անառակին

Այս Կիրակին կը կրէ տուեալ օրուան ճաշու աւետարանի հատուածին անունը: Մեծ Պահքի ընթացքին մեր ուղեւորութիւնը կը նմանի Անառակ Որդիին ապաշխարութեան յաջորդող դէպի իր հօր տունը վերադարձին: Այս առակը կը կարդանք Ղուկասի Աւետարանին 15.11-32 ին մէջ:

Դ. Տնտեսին

Անառակի Կիրակիին կը յաջորդէ Տնտեսի Կիրակին որ իր անունը կը ստանայ դարձեալ Յիսուսի խօսած առակներէն մէկէն: Այս առակը կը կարդանք Ղուկասի Աւետարանին 16.1-13 ին մէջ: Միջինքը տեղի կ'ունենայ այս Կիրակիին յաջորդող Չորեքշաբթին:

Ե. Դատաւորին

Դարձեալ Յիսուսի առակներէն մէկէն կը ստանայ իր անունը, որ դատաւորի մը եւ յարատեւող այրիի մը առակն է, գոր կրնանք կարդալ Ղուկաս 18.1-8 ի մէջ:

Զ. Գալստեան Այս կիրակի օրուան առակը Քրիստոսի աշխարհ գալուն խորհուրդը կը բացատրէ: Այդ օրուան աւետարանական ընթերցումին վերջին համարը՝ Մատթէոս 23.39 Քրիստոսի Գալստեան կ'ակնարկէ:

Է. Ծաղկազարդ Այսպէս կը կոչուի Քրիստոսի փառաւոր մուտքը Երուսաղէմ, իր խաչելութիւնն ու յարութիւնը կանխող Մէկշաբթի օրը: Այդ օր մանուկները եկեղեցի կ'երթան զարդարուած մումերով ու կը մասնակցին թափօրին:

Ափովմանց հայազգի Վորավարները՝ Ափովմանցի Գնունին և Մանախի Ռշտունին իրենց գունդերով ծառայութեան մէջ էին Պարսից արժուանիքի Յարկերի կոապաշտ թագաւորի օրով:

Մագապերու հրահրումով, Յարկերի կը սկսի հալածել խրատները, Պարսկաստանի մէջ խրատներու արմատախիլ ընելու համար: Ափովմանց Քրիստոսադաւան Վորավարները հրովարտակ կը ստանան Յարկերէն, որով վերջինս Վիրենի իրենց հանդերձ Վորագունդերով կը կանչէ արժուանիք՝ դաւանափոխ ընելու մտադրութեամբ:

Հայոց Վորավարները նախ կը հնազանդին, սակայն, խաղաղեղեակ ըլլալով թագաւորի նախապարտաւորած որոգայթին, հայրենիք կը վերադառնան եւ կ'ապաստանին Անճեւացեաց գաւառին մէջ:

Մեղեկանալով հետապնդող պարսից մեծախնակ բանակի մասին՝ Ափովմանցի ու երանելի Վիրտերները, գօտեպնդուած լեռնաբնակ խոնոր սուրբի մարգարէութեամբ եւ Ափովմանցի գիշերային Կրիստոսով, կ'որոշեն կամաւոր նահապետակութիւն: Պարսից Վորակը հասնելով Հայոց Վորավարներուն, կը շրջապատեն Վիրենի եւ սուրով կը սպաննեն Քրիստոսը խոստովանող և փառաբանող, սաղմոսագրութեամբ մարտիրոսութեան գացող սուրբերը: Իսկ Մանախի Ռշտունին իր ուղեկիցներով կը հասնի հայրենի Ռշտունիք և 449 թուականին կը նահապետակութիւն:

Սուրբ Ռսկեանց խառնանները ըստ ազգային աւանդութեան, հռոմի կայսեր կողմէ Հայոց Ամապարտակ թագաւորի մօտ ուղարկուած 5 դեսպաններ էին, որոնք առաջին դարու կէտերուն գալով Հայաստան, կը հանդիպին Թադէոս Առաքեալին եւ անոր խարոզներէն ազդուած, կը մկրտուին՝ դառնալով խրատներ: Անոնցմէ գլխաւորը՝ Խոնուսին (հայերէն՝ Ռսկ, այստեղէն ստացուած է Ռսկեանց) խառնանց կը ճեռնադրուի: Թադէոս առաքեալի նահապետակութենէն ետք, Ռսկեանց կը մեկուսանան Հայոց Ծաղկոտն գաւառի Ծաղկաւայ կոչուած լեռներուն մէջ եւ շուրջ 40 տարի խոնակեաց կեանք կը վարեն: Առաջնորդուելով աստուածային պարգաւով՝ անոնք կը ներկայանան Հայոց արժուանիքի խրատներու խառնանցին Հայոց Արտաշէս թագաւորին ու Աթենիկ թագուհիին:

Արժուանիքին մէջէն, Ռսկեանցներուն կը հետեւին միայն Աթենիկ թագուհիի ազգականները: Ալաններու երկրէն թագուհիին հետ Հայաստան եկած շուրջ 18 պալարականներ, որոնք կը մկրտուին Եփրատ գետին մէջ եւ Ռսկեանցներուն հետ կը հեռանան դէպի լեռները:

Աթենիկ թագուհիին ազգականները, որոնք կը հետեւին Ռսկեանցներուն, իրենց գլխաւորի՝ Սուրբիասի անունով յետագային կը կոչուին **Սուրբիասեանք**:

Ջրազողելով համուլէ եւ ետ վերադարձնել նախկին պալարականները՝ Հայոց արժայորդիները վրէժխնդիր կ'ըլլան անոնց խարովիչներուն՝ Ռսկեանցներուն, սրախողխող ընելով վանոնք:

Ռսկեանցները Հայ եկեղեցւոյ առաջին նահապետներէն ու խոնակներէն են: Անոնց յիշարակութիւնը, ըստ եկեղեցական օրացոյցի կը տօնուի կամ Առաջաւորաց Պահիքին յազորող հինգշաբթի օրը (ինչպէս այս տարի) կամ Սուրբիասեանց տօնի հետ միասին:

Գ. Կիրակի Անառակին

Կորսուած դրամը

Կին մը փասը արծաթ դահեկան ունէր: Անոնցմէ մէկը կորսնցուց, լոյսը վառեց եւ փունը ուշադրութեամբ ավէց, մինչեւ որ դահեկանը գտնէ:

Երբ գտաւ կորսուած դրամը կանչեց իր բարեկամուհիները ու դրացիները եւ ուրախացաւ անոնց հետ:

Անառակ որդին

Մարդ մը երկու վաւակ ունէր: Կրտսերը հօրը ըսաւ. «Բայր, խու սրացուած լէդի ինձի ինկած բաժինը հիմա՛ փուր ինձի»: Եւ հայրը իր վաւակներուն միզել բաժնեց իր ունեցածը: Քանի մը օր ետք, կրտսեր վաւակը առաւ իր ամբողջ հարստութիւնը եւ հեռու երկիր մը գնաց: Բոն անառակ կեանք մը ապրելով՝ վաղնեց հարստութիւնը եւ սպառեց իր ամբողջ ունեցածը:

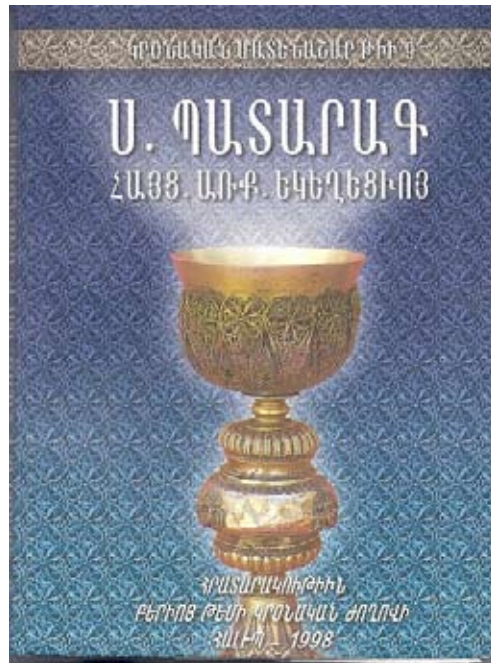
Պատահեցաւ որ այդ երկրին մէջ մեծ սով մը փրիւց, երբ արդէն ինք սկսած էր աղէփարանալ: Պատահեցաւ որ այդ երկրի խաղաղացիներէն մէկուն խոլ ծառայ եղաւ, եւ անիկա իր ագարակը դրկեց զինք՝ խոլ արածելու համար: Յոյնիսկ պատրաստ էր խոլերուն կերած անլցուկէն իր փորը լեցնելու, սակայն ոչ ոք կու փար իրեն: Երբ անդրադարձաւ իր վիճակին, ուլեց վերադառնալ իր հօրը խոլ:

Մականին փունէն բաւական հեռու էր, երբ հայրը փեսաւ զինք ու գթաց, վազելով դիմաւորեց զայն, վիզին փաթթուեցաւ եւ համբուրեց: Պրդին հօրը ըսաւ. «Բայր, մեղանչեցի Աստուծոյ եւ լէվի դէմ. այլեւս արժանի չեմ խու որդիդ կոչուելու»: Բայրը իր ծառաներուն հրամայեց. «անմիզապէս բերէ՛ք լաւագոյն պատմուեանը եւ հագցուցէ՛ք իրեն. Մաքանի անցուցէ՛ք իր մաքին եւ կօշիկ փուկէ՛ք իրեն: Բերէ՛ք պարարտ հորթը, մորթեցէ՛ք, ուրենք եւ ուրախանանք: Պրովհետեւ իմ այս վաւակս մեռած էր՝ ողջնցաւ, կորսուած էր՝ գտնուեցաւ»: Եւ սկսան խրախեանքի:

Բացատրութիւն՝ Հայց. Առաք. Եկեղեցւոյ Սուրբ Պատարագին «շար. 4»

Կը շարունակենք ներկայացնել Բերիոյ թեմի տարիներու Բարեջան Առաջնորդ, եւ մեր Ս. Յակոբ Եկեղեցւոյ այժմու Հոգեւոր Տեսուչ Գերշ. Տ. Սուրեն Ս. Արք. Գաթարոյեանի «Բացատրութիւն Ս. Պատարագ»ի բաժինը 1998ի Հալէպի մէջ հրատարակուած Ս. Պատարագ Հայց. Առք. Եկեղեցւոյ գրքոյկէն:

Ս. Պատարագի արարողութեան 4 մասերը.

Ինչպէս անցեալ անգամ նշեցինք, Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ Ս. Պատարագի արարողութիւնը 4 մասերէ կը բաղկանայ.

1. Պատրաստութիւն
2. Ճաշու Պաշտօն
3. Բուն Պատարագ
4. Արձակում

Անցեալ թիւով ներկայացուցինք «Ճաշու Պաշտօն»ը, իսկ այս թիւով պիտի ներկայացնենք «Բուն Պատարագ»ը:

3. ԲՈՒՆ ՊԱՏԱՐԱԳ կամ ՀԱԻԱՏԱՑԵԱԼՆԵՐՈՒ ՊԱՏԱՐԱԳ

Սարկաւազը խորանէն բարձրաձայն կը յայտարարէ.

«Ո՛՛հ մէկ երախայ (չմկրտուած), ո՛՛հ մէկ թերահաւատ, ո՛՛հ մէկ ապաշխարութեան մէջ գտնուող եւ ոչ մէկ հոգիով ինքզինք մեղաւոր զգացող թող մօտենայ աստուածային խորհուրդին: Հաւատացեալները պատրաստ են ԲՈՒՆ ՊԱՏԱՐԱԳին:

Խորախորհուրդ պահին է, որ կը սկսի, դպիրներ երկիրաձուրթեամբ կ'ոգեկոչեն փրկագործ խորհուրդին ծաղկումը, կը բացայայտեն, թէ ինչպիսի վեհ եւ նուիրական խորհուրդ մըն է, որ պիտի սկսի, եւ որ պիտի սրբագործէ եկեղեցի դարձած ողջ հաւատացեալներուն համախմբումը, եւ կ'երգեն անոնք, «Մարմին Տէրունական.....»:

Ողջոյն տուողը կ'ըսէ.

- «Քրիստոս ի մէջ մեր յայտնեցաւ»:

Երախայ = չմկրտուած

Ողջոյն ստացողը կը պատասխանէ.

- «Օրհնեալ է յայտնութիւնը Քրիստոսի»:

«Տերունական մարմինը փրկչական արինը մեր դիմացն է: Երկնային աներեւոյթ զօրութիւններ կ'երգեն եւ անդադրում բառերով կ'ըսեն՝ սուրբ, սուրբ, սուրբ Տէր զօրութիւններու»:

Աւագ սարկաւազը բուրվառակիքի ընկերակցութեամբ երկիւղածութեամբ կը մօտենայ խորհրդարանին՝ կատարելու համար վերաբերումը. բայց նախ դպիրներուն ուղղելով իր խօսքը՝ կ'ըսէ.

«Ո՛վ դպիրներ, սաղմոս ըսէք եւ քաղցրաձայն հոգեւոր երգեր երգեցէք, մեր Տիրոջ՝ Աստուծոյ.»:

Եւ դպիրները կը սկսին երգել յաւուր պատշաճի «ՍՐԲԱՍԱՅՈՒԹԻՒՆ»ը:

ՍՐԲԱՍԱՅՈՒԹԻՒՆ

Աւագ սարկաւազը խնկարկելէ ետք, հանդիսատրութեամբ կ'աննէ Ս. Սկիհը եւ խորանին ետեւէն դառնալով կը բերէ ու կը յանձնէ զայն Պատարագիչ քահանային ըսելով.

«Ո՛վ իշխաններ, բացէ՛ք ձեր դռները, թող բացուին յաւիտենականութեան դռները, որպէսզի ներս մտնէ մեծափառ թագաւորը»:

Քրիստոս որպէս երկնային թագաւոր եւ յաւիտենական Քահանայ կու գայ փառաւորապէս բազմելու Ս. Սեղանին վրայ: Կու գայ վերստին իր ուխտը կնքելու, երկինք եւ երկիր կամրջելու, կու գայ դարձեալ եւ միշտ պատարագուելու եւ մարդոց մեղքերու փրկութեան համար տալու իր Մարմինն ու Արինը:

Ս. Պատարագի ընծաները՝ ՆՇԽԱՐՆ ու ԳԻՆԻՆ Ս. Սեղանին վրայ են. պատարագիչ քահանան, որպէս մաքրութեան նշան, դարձեալ ձեռքերը կը լուայ, որովհետեւ իր մատները պիտի հպին Փրկչական Մարմնոյն եւ Արեան:

Ժողովուրդը եւս իր հոգին պէտք է ցօղուէ, որպէսզի պայծառ մտքով եւ հաւատքով, մաքուր սրտով, սրբութեամբ եւ երկիւղով ընկալէ խորհուրդը, սարկաւազը խորանէն հետեւեալ դաստիարակիչ թելադրութիւնները ժողովուրդին կ'ուղղէ.

«Հաւատքով, սրբութեամբ եւ ահով կանգնինք Աստուծոյ Սուրբ Սեղանին առջեւ: Կանգնինք առանց տարակուսանքի եւ գայթակղութեան, առանց նենգութեան եւ խորամանկութեան, առանց հիասթափութեան եւ խաբէութեան, առանց երկմտութեան եւ թերահաւատութեան, այլ ուղիղ վարմունքով, պայծառ մտքով, անխարդախ սրտով, կատարեալ հաւատքով, սիրով լեցուած, ամէն տեսակի բարեգործութիւններով ճիսացած, աղօթքի կանգնինք Աստուծոյ Սուրբ Սեղանին առջեւ, որպէսզի մեր Փրկչին՝ Յիսուս Քրիստոսի յայտնութեան եւ երկրորդ գալստեան օրը արժանանանք անոր ողորմութեան շնորհներուն»:

Աստուածային սիրոյ ճառագայթումին ներքեւ՝ հաւատացեալները կ'ըմբռնուին

Սուրբ Պատարագի ընթացքին, ուր պատուէր կայ ծնրադրելու, պատշաճ է ծնրադրել, սակայն եթէ որեւէ ֆիզիքական պատճառ կայ չծնրադրելու, յարմար է ոտքի կանգնիլ՝ յարգալից եւ գլուխը խոնարհած:

Աստուածորդոյն լոյս ներկայութիւնը. Քրիստոս է՝ որ կը յայտնուի. սուրբ սեղանէն Քրիստոսի Մէհր տակաւ կը տարածուի եկեղեցւոյ մէջ եւ կը համակէ ողջ հաւատացեալ ժողովուրդը:

«Ողջոյն տուք միմեանց ի համբոյր սրբութեան...»

«Զիրար ողջունեցէք սուրբ համբոյրով, եւ անոնք որոնք պատրաստ չեն հաղորդուելու Աստուածային խորհուրդով, թող դուրս ելլեն եկեղեցիէն եւ գաւիթին մէջ աղօթեն»:

Մարկաւագր, Պատարագիչ քահանային ողջոյնը ստանալով, վար կ'իջնէ եւ զայն կը փոխանցէ Աւագերեցին, ըսելով.

«Քրիստոս ի մէջ մեր յայտնեցաւ», այսինքն՝ Քրիստոս մեր մէջ յայտնուեցաւ: Իսկ ստացող եկեղեցականը կը պատասխանէ.

«Օրհնեալ է յայտնութիւնն Քրիստոսի»: Այսինքն՝ Օրհնեալ թող ըլլայ Քրիստոսի յայտնութիւնը:

Այսպէս ամէն մէկ հաւատացեալ, որ կը ստանայ ողջոյնը, պարտի զայն փոխանցել կողքին կեցող հաւատացեալին, միշտ կրկնելով ողջոյնի ստացման եւ փոխանակման վկայախօսութիւնը:

«Քրիստոս մեր մէջ յայտնուեցաւ, նոյն ինքն Աստուած եկեղեցւոյ մէջ բազմեցաւ:

Ինտղադութեան ձայնը հնչեց եւ Աստուծոյ ողջոյնը տարածեց:

Եկեղեցին մէկ անձ եղաւ, համբոյրը որպէս միութեան խորհրդանիշ դարձաւ:

Թշնամութիւնը հեռացաւ, ընդհանուրին վրայ սէրը սփռուեցաւ:

Արդ, ո՛վ պաշտօնեաներ, ձեր ձայները բարձրացնելով՝ միաբերան օրհներգեցէք միասնական Աստուածութիւնը, որուն սերովբէներն են որ կը սրբաբանեն»:

Կիրակնօրեան եւ Մեծ Պահքը

փետրուար 14-ին Կիրակնօրեայ Պարոյցը կը տօնէ վարդանանձ էւ Դուն բարեկենդան, եւ աշակերտները կը ծափուին Բայկական տարապնէրով:

Այս տարուան Մեծ Պահքի մեր առազարկած աշակերտական ծոմապահութիւնը Բերեւեալն է:

փետրուար 15-21	Chips
փետրուար 22-28	Քեռապետիլ, Բամակարգիչ, պաստառով այլ խաղեր
Մարտ 1-7	Մուրմ (Շոֆոլա)
Մարտ 8-14	Կապային խմիչճներ
Մարտ 15-21	Շաֆար
Մարտ 22- 28	Ծամոն
Մարտ 29 - Ապրիլ 31	Քաւկիթ

Այս տարուան պահքի ընթացիկ սորվելիքները Բերեւեալներն են.

ՄԱՆԱԿԱՊԱՐԱՄԵՁ եւ ԶԱԿԱՆԱԿԱՊԱՐԱՄԱՆ Ա. Բ. սորվիլ խաչակնձեւ, Մոյրունական Աղօթքը եւ «Քաւարով խոստովանիմ»էն 3 Բամարներ:

ԶԱԿԱՆԱԿԱՊԱՐԱՄԱՆ Գ. Պ. Ե. եւ Զ. Գոյ սորվիլ «Քաւարով խոստովանիմ»ի առաջին 18 Բամարները:

ԵՊԱՊՊՊՊԱԿԱՆ Գոյ սորվիլ Ա. Կորնթացիս 13-րդ գլուխը, Զոր Կտակարանի Գիրքերու շարքը, եւ «Քաւարով խոստովանիմ»ը:

Այս Մեծ Պահքի ընթացքին յիշենք նաեւ կարօտեալները եւ մեր ունեցածէն անոնց ալ բաժին հանենք:

Սուրբ Սահակ Պարթև (29.9.348 - 7.9.439)

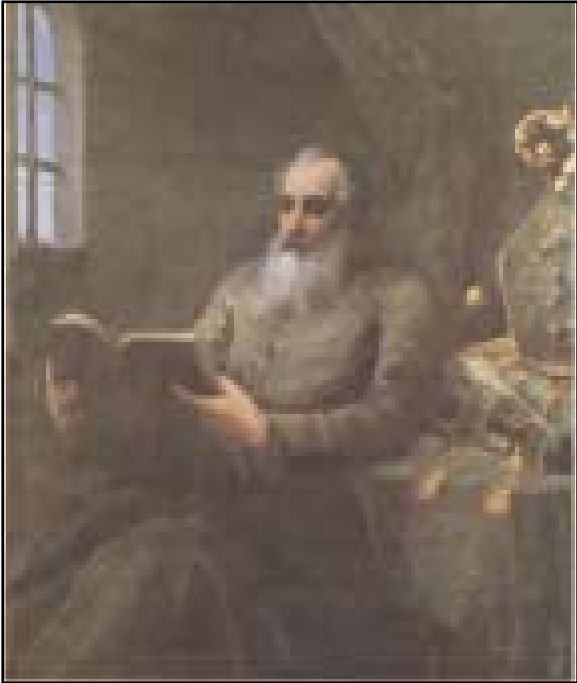
387 թվին, 39 փարեկան հասակին հայոց կաթողիկոս Ջեռնադրուած այս հոգեւորականին անունը մեր բոլորին ծանօթ է իբր հայ գիրերու գիւրէն երփ, հայերէն լեզուի եւ Աստուածաշունչի պատուիրաններու փարածման աշխատանքին մէջ առաջնահերթ դեր խաղացած անձնաւորութիւն: Սուրբ Սահակ Պարթևի կաթողիկոսութեան օրերուն (387 - 439) էր որ Մեսրոպ Մաշտոց եկեղեցական դարձաւ եւ լծուեցաւ հայ գիրերու սփռման աշխատանքին: Ս. Սահակ Պարթև, հայ գիրերու գիւրէն երփ, փարիներ շարունակ վբաղած է հայրենիքի հոգեւոր կեանքի բարեկարգութեան վերաբերող հարցերով ու հիմնականապէս հայ դպրութեան ամենուրեք փարածումով:

Ս. Սահակ Պարթև ծնած է 348թ. Կեսարիոյ մէջ եւ ըլլալով Ս. Ներսէս Մեծի որդին, Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչի փոհմէն է: Անոր միակ դուստրը՝ Սահականոյշ, քազն վարդան Մամիկոնեանի մայրն է:

Նախնական ուսումը իր ծննդավայրին մէջ սփանալէ երփ, ան մեկնած է Բիւզանդիոն (Կ.Պոլիս) որ այդ ժամանակաշրջանին բարձրագոյն ուսման կեդրոններէն մէկն էր: Թոն, Սահակ պարթև փիրապեփած է կրօնական, եկեղեցական եւ այլ գիրութիւններու, ինչպէս նաեւ բավմաթիւ օտար լեզուներու, որոնցմէ՝ յունարէնի եւ պարսկերէնի:

Ս. Սահակ Պարթև կարգաւորած է հայաստանեայց եկեղեցւոյ փոնացոյցը, գրած է բավմաթիւ հոգեւոր կանոններ (շարականներու շարքեր), եղանակաւորած է շարականներ, պատարագամատոյց եւ ծիսական աղօթքներ: Ս. Սահակ Պարթև եւ Ս. Մեսրոպ Մաշտոց իրենց աշակերտներուն հետ ծաւալած են թարգմանչական աշխատանքներ, որոնցմէ առազինը հանդիսացած է Աստուածաշունչը: Այսպիսով Ս. Սահակ Պարթև նկատուած է մեր Ռսկեդարու կերպիչներէն մէկը:

հայ եկեղեցին Ս. Սահակ Պարթևի յիշատակը կը փոնէ փարին 2 անգամ: Յիշատակի առազին օրը Սուրբ Սարգիսի յազորդող Ծաբաթ օրն է, իսկ երկրորդը հոգեգալստեան յազորդող 4-րդ Կիրակի օրուան յազորդող հինգշաբթի օրը՝ Ս. Մեսրոպ Մաշտոցի հետ:

**Շարական՝
Ս. Սահակ Պարթև
հայրապետին**

Դուն սուրբ հայրապետներուն արմատներէն մեկի գաւազան բխեցուցիր սուրբ Սահակ հայրապետը խու հօտդ հովուելու ո՛վ քրիստոս:

Դուն հայերուս անգիրութեան խաւարը զնգեցիր՝ ասով իմաստութեան լոյսը ծագեցնելով Թորգոմի որդիներուն:

Դուն խու յառազիկայ խորհուրդը փեսիլեով յայտնեցիր սուրբին, անոր յիշատակին՝ ընդունէ փոնողներուս աղաչանքը:

Բուն Բարեկենդան

Սովորաբար Բարեկենդան կը կոչուի շաբաթապահքերու եւ Մեծ պահքի նախընթաց օրը: Բարեկենդանին կը թոյլատրուի, չափաւոր վայելքներ, խրախճանքներ, խաղեր եւ ուտեստեղէններ՝ հետեւելով Եղիա մարգարէին ուղղուած հրեշտակի խօսքին. «Ելի՛ր, կե՛ր, որովհետեւ քու երթալու ճամբադ երկար է» (Գ. Թագ. 19:7):

Բարեկենդան բառացիօրէն կը նշանակէ կենդանութիւն, բարի կեանք: Մեծ պահքի բարեկենդանը կը կոչուի Բուն Բարեկենդան, որովհետեւ կը նախորդէ ամենաերկար պահքը: Բարեկենդանը մարդու այն երջանկութեան յիշատակն է, որ դրախտին մէջ կը վայելէին Ադամն ու Եւան: Ան նաեւ դրախտային կեանքի օրինակն է, ուր մարդուն արտօնուած էր ճաշակել բոլոր պտուղները, բացառութեամբ բարիի եւ չարի՝ գիտութեան ծառի պտուղէն, որ պահքի խորհրդանիշն է: Բարեկենդանն առաքինութիւններու արտայայտութիւնն է: Այդ օրը մարդիկ սուգէն կ'անցնին ուրախութեան, չարչարանքէն՝ խաղաղութեան: Այս ընկալմամբ է, որ իւրաքանչիւր քրիստոնէայ հոգիի խոնարհումով, ապաշխարութեամբ, պահքով եւ ողորմութեան յոյսով կը սկսի Մեծ պահքի 40-օրուայ ճանապարհը: Այդ կը տեսնէ 48 օր՝ Բուն Բարեկենդանէն մինչեւ Ս. Յարութեան՝ Չատիկի տօնը:

Պահքի շրջանին կրնանք ուտել միայն բուսական ծագում ունեցող սննդամթերք: Պահքի ընթացքին հաւատացեալները կը հրաժարին ոչ միայն որոշակի կերակուրներէ, այլեւ մոլի սովորութիւններէն, շատախօսութիւնէ, ստախօսութիւնէ, եւ այլ մեղքերէ: Կերակուրէն հրաժարիլը առանց մեղքէն ետ կենալու անօգուտ է: «Լերան քարոզին» մէջ Քրիստոս պահքի մասին կ'ըսէ.

«Երբ ծով կը պահէք, տրտումներես մի՛ ըլլաք կեղծաւորներուն նման, որոնք իրենց երեսը կը կախեն, որպէսզի մարդոցցոյց տան թէ ծով կը պահեն: Վստահ եղէք, միայն աստիկա՛ է անոնց վարձատրութիւնը: Ընդհակառակը, երբ դուն ծով կը պահես, օժէ, գլուխդ եւ լուս՛ երեսդ, որպէսզի մարդիկ չտեսնեն թէ ծով կը պահես՝ այլ միայն Հայրը, որ անտեսանելի է. եւ Հայրդ, որ կը տեսնէ կատարածդ, քեզ պիտի վարձատրէ յայտնապէս:» (Մատթ. 6:16-18):

Մեր Տէրը կը սորվեցնէ, թէ ինչ հոգիով պէտք է այդ կատարել: Ինչպէս հիւանդութիւնը կ'ազդէ մարմնի վրայ, այնպէս էլ մեղքը կ'ազդէ հոգիին վրայ: Պահեցողութիւնը չէ, որ մեղքը կը քաւէ, այլ Աստուած է քաւիչը: Սակայն պահեցողութիւնը կարելոր է քաւչարար այս սրբագործութեան մէջ: Զոջումը, աղօթքը, ապաշխարանքը հիմնական պայմաններն են Աստուծոյ բուժիչ եւ քաւիչ զօրութիւնը ստանալու համար: Մեծ Պահքի 40 օրերը կը խորհրդանշեն անապատին մէջ Քրիստոսի քառասնօրեայ աղօթքի եւ ծոմապահութեան շրջանը: Իր մկրտութենէն ետք Յիսուս

«Սուրբ հոգիին կողմէ՛ առաջնորդուած՝ գնաց անապատ, ուր քառասուն օր փորձուեցաւ Սասանայէն: Այդ օրերուն ո՛չ կերաւ եւ ո՛չ խմեց» (Ղուկ. 4:1-3):

Յիսուս Ինքզինք ծոմապահութեան ենթարկեց մարդկային ցեղի փրկութեան համար, մարդկութեան փոխարէն Ինք ապաշխարեց, որպէսզի բոլոր պահեցողութիւն ընողներուն ապաշխարանքը իմաստ եւ իրականութիւն ստանան Իր ծոմապահութեան շնորհիւ: Քառասնօրեայ պահքին կը յաջորդէ յաւելեալ մէկ շաբթուայ շրջան՝ Աւագ շաբաթը: Այդ է պատճառը, որ քառասնօրեայ կոչուող պահքը 48 օրեր կը տեսնէ: Մեծ Պահքն ունի եօթը Կիրակիներ որոնք ունին իրենց յիշարժան օրերը՝ Բուն բարեկենդան, Արտաքսման,

Անառակի, Տնտեսի, Դատաւորի, Գալստեան եւ Ծաղկազարդ: Ժողովրդական սովորութեան համաձայն՝ Մեծ Պահքի կէտը՝ Միջինքի օրը, բաղաձայն հացի կարկանդակ կը պատրաստեն, որու մէջ մետաղադրամ կը դնեն: Սովորութեան համաձայն՝ բաժին հասնող մետաղադրամը յաջողութիւն կը բերէ: Մեծ Պահքի շրջանին, հին ժամանակուայ կանոններով, արգիլուած եղած են պսակադրութիւնները եւ մատաղը:

Եկեղեցական տօնացոյցի համաձայն տարին կը բաժնուի տօնական եւ պահքի օրերու: Պահքի 158 օրերու մեծ մասը կարճատեւ պահքեր են՝ օրապահքեր (Չորեքշաբթի եւ Ուրբաթ օրերը՝ ի յիշատակ Յիսուս Քրիստոսի մատնութեան եւ չարչարանքներուն) եւ շաբաթապահքեր, իսկ առաւել ժողովրդականութիւն վայելող եւ ամենաերկարատեւ պահքը Մեծ կամ Քառասնորդական պահքն է: Ի՞նչ է պահքը: Առաջին իմաստով այն կամաւոր ինքնազրկումն ու զսպուածութիւնն է սնունդի նկատմամբ: Եկեղեցական աւանդութեան համաձայն՝ երեք տեսակի պահքեր գոյութիւն ունին.

Առաջինը սովորական պահքն է՝ կենդանական ծագում ունեցող սնունդէն (բացառութեամբ մեղրի) եւ ոգելից խմիչքներէ հրաժարումը:

Երկրորդը սրբապահքն է՝ հրաժարումը նաեւ բուսական ծագման, ճոխ ու համադամ ուտելիքէն՝ նոյնիսկ մինչեւ միայն աղուհացով սնուիլը (Մեծ պահքի շրջանը կը կոչուի նաեւ Աղուհացի շրջան):

Երրորդը ծոփն է՝ միաժամանակ ընդհանրապէս հրաժարումը սնունդէն եւ նոյնիսկ ջուրէն:

Անշուշտ, կարելի է նկատի առնել պահքի օգտակարութիւնը նաեւ բժշկական տեսանկիւնէն, յատկապէս Մեծի պահոց շրջանին, որովհետեւ, զարնանամուտը առանց ճարպային, կենդանական սնունդի անցնելը դրական ազդեցութիւն կ'ունենայ ֆիզիքականին վրայ: Սակայն սխալ է այն մտայնութիւնը, թէ պահքը սոսկ Diet է՝ նիհարնալու կամ որոշակի հիւանդութիւններէ ձերբազատուելու համար: Պահքը չի սահմանափակուիր միայն կենդանական սնունդէն հրաժարումով. ան առաջին հերթին հոգեկան ու բարոյական ամէն տեսակի ախտերէն ու մոլութիւններէն, մեղանչական մտքերէն, խօսքերէն ու գործերէն մաքրուիլն է, զոջմամբ ու ապաշխարութեամբ Աստուածահաճոյ եւ առաքինի կեանքին դառնալը: Պահոց շրջանին կարելոր է հոգեւոր շնորհներու ու յատկապէս եղբայրասիրութեան մէջ զօրանալը, քանի որ, ինչպէս Եզնիկ Կողբացին կ'ըսէ.

«Մէկը կարող է կենդանիի միս չուտել, բայց անընդհատ իր եղբոր միսը ծամել»:

Այս պարագային կարելոր է նաեւ մէկ այլ ծայրահեղութիւնէն զգուշանալը. պահք պահելը պէտք չէ պատճառ դառնայ պահեցողութեան մէջ տկարացող մեր եղբայրակիցը դատելու.

«Ամէն ինչ ուտողը թող չարհամարիէ չուտողը, իսկ չուտողը թող չքննադատէ ուտողը, որովհետեւ Աստուած զայն ընդունէր է:» (Հռով. 14:3):

Պահքի կարելորութիւնը առաւել հարազատօրէն ըմբռնելու համար պէտք է ընդգծենք այն հանգամանքը, որ ան օրինադրուած է դեռեւս դրախտին մէջ, ըլլալով Աստուծոյ կողմէ մարդուն տրուած առաջին պատուիրանը.

Եւ Տէր Աստուած պատուիրեց մարդուն՝ ըսելով. «Պարտէզին բոլոր ծառերէն համարձակ կեր. բայց բարիի ու չարի գիտութեան ծառէն մի՛ ուտեր. քանզի այն օրը որ անկէ ուտես, անշուշտ պիտի մեռնիս» (Օճնդ.2:16-17):

Ի տարբերութիւն այլ եկեղեցիներու, որոնք պարզապէս կը թուակարգեն Մեծ պահքի 7 Կիրակիները, Հայաստանեայց Եկեղեցին սուրբ գրային հիմք ունեցող իրահատուկ անուններով ու խորհուրդներով օժտած է այս Կիրակիները որոնք կը կազմեն խորհրդանշական շղթայ մը արտացոլացնող մարդու դրախտային կեանքի, պատուիրանազանցութեան ու անկման, Աստուածորոնումի եւ Աստուածային նախախնամութեամբ փրկագործութեան ողջ ընթացքը:

Պահքերու (բացառութեամբ օրապահքերու) նախորդ օրերը կը կոչուին «բարեկենդան», իսկ Մեծ Պահքին կը նախորդէ Բուն Բարեկենդանը:

Բարի կենդանութիւն, այսինքն՝ բարի, անհոգ եւ երջանիկ կեանք. այս իմաստն է ամփոփուած «բարեկենդան» անուան մէջ, որ առաւելագոյնս արտայայտուած կը տեսնենք Բուն Բարեկենդանի խորհուրդին մէջ, որ Մեծ Պահքի առաջին Կիրակին է եւ կը պատկերացնէ մարդու դրախտային երանաւետ կեանքը: Այս խորհուրդը կ'երեւի նաեւ սնունդի օգտագործման մէջ, որովհետեւ Բուն Բարեկենդանը կենդանական եւ ճոխ ուտելիք գործածելու վերջին օրն է:

Մեծ պահքի երկրորդ Կիրակին կը կոչուի Արտաքսման եւ կը խորհրդանշէ մարդու՝ դրախտէն արտաքսուիլը եւ Աստուծոյ տեսութենէն զրկուիլը: Ահաւասիկ, այս կը խորհրդանշէ բոլոր Մեծ Պահքի շրջանին եկեղեցիներու վարագոյրներու փակ ժամալը եւ Ս. Հաղորդութիւնէն հաւատացեալներու անմասն ժամալը:

Երրորդ Կիրակին կը կոչուի Անառակի եւ կը մատնանշէ առ Աստուած դառնալու եւ կորուսեալ դրախտը գտնելու կարեւորագոյն նախապայմանը՝ ապաշխարանքը:

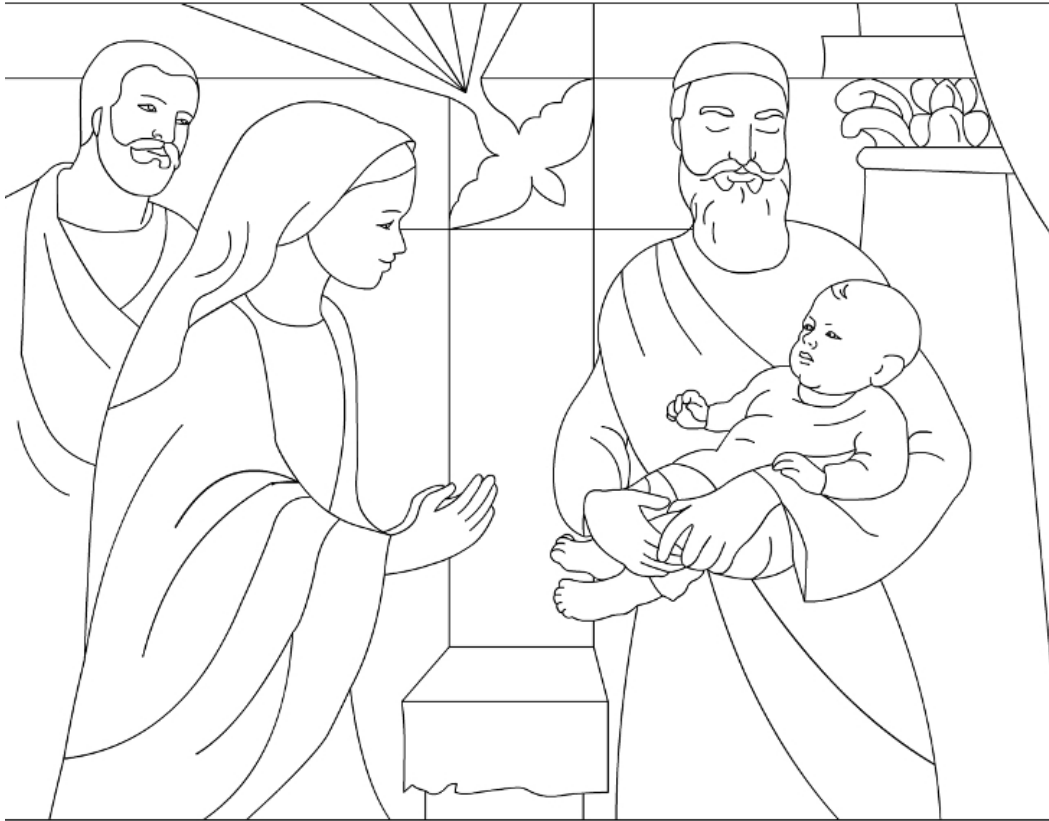
Չորրորդ՝ Տնտեսի Կիրակին, կ'ուսուցանէ նիւթական հարստութեան տնօրինման կերպի դերը յաւիտենական փրկութեան կամ կորստեան մէջ:

Հինգերորդ՝ Դատաւորի Կիրակին, կը պատգամէ յարատեւ աղօթքի անփոխարինելի նշանակութիւնը փրկութեան համար:

Վեցերորդ՝ Գալստեան Կիրակին, որ այնպէս ինչպէս կ'ամփոփէ Քրիստոսի Ա. Գալստեան խորհուրդը, այնպէս ալ Երկրորդ Գալստեան խոստումը:

Մեծ Պահքին անմիջապէս յաջորդող շաբաթը կը կոչուի Աւագ Շաբաթ եւ կ'ընդգրկէ Փրկչին երկրային կեանքի վերջին կարեւորագոյն իրողութիւնները՝ յաղթական մուտքը Երուսաղէմ (Օաղկազարդ), Վերջին Ընթրիքը, Մատնութիւնը, Չարչարանքները, Խաչելութիւնը, Մահը, Թաղումը եւ ի վերջոյ հրաշափառ Յարութիւնը՝ Ս. Զատիկը:

Պրն է եիշդ պաբասխանը Մանկապարտէլի անկիւն

Յիսուսի փաճար ընծայումը
«Սեանընդառազ փետրուար 14»

Ամբողղացուր ըստ Պուկաս 2.22-32-ի

Միրող, նուիրուի, աղանիի, փարակ, Սիմոն, Սուրբ Քոզիմ, Օճեալը, Յիսուսը, գոհաբանեց

Յովսէփն ու Մարիամը մանուկը Երուսաղէմ փարին ----- ընծայելու Քամար, որովհետեւ Միրող Օրէնքին մէզ գրուած է. «Միրող պէտք է ----- ամէն արու վաւակ, որ մօր առազին վաւակն է». ինչպէս նաեւ Միրող Օրէնքին Քամաճայն վոհ մափուցանելու վոյգ մը ----- կամ ----- երկու ճագ:

Այդ ժամանակ Երուսաղէմի մէջ ----- անունով մարդ մը կ'ապրէր: Սիմոն արդար եւ ասարուածավախ մարդ մըն էր, ----- իրեն հետ էր եւ վստահեցուցած էր վինգ՝ թէ Միրող ----- չբեսած պիտի չմեռնէր: Արդ, Սուրբ Քոզիէն առազնորդուած՝ անիկա փաճար գնաց: Երբ ծնողէր մանուկ ----- փաճար բերին, որպէսպի կափարեն այն ինչ որ Օրէնքը կը պահանգէր մանուկին Քամար, Սիմոն իր գիրկը առաւ փոփրիկը եւ ----- վկասարուած:

Պրն է Եիշդ պատասխանը

Նախակրթարան Ա., Բ. և Գ. դասարաններու անկիւն

1.- Պրն փօնը այս փարի կը փօնենք փետրուար 9-ին.

- ա. Ա. Պետրոսեանց խաճաններուն
- բ. Ա. Թէոփորոս Զօրավարին
- գ. Ա. Վահան Գողթնացիին
- դ. Աուրբ Աարգիսին:

Եակարամարփին Նաճարակուեցաւ.

- ա. Աւարայր
- բ. Աարդարապար
- գ. Նուարսակ
- դ. Մանապկերփ:

2.- Այս փարի էրփ կը փօնենք Վարդանանցը.

- ա. փետրուար 4
- բ. փետրուար 11
- գ. Մարփ 3
- դ. փետրուար 23:

7.- Յիսուս խանի օրուայ էր երփ առազին անգամ Մաեար բերուեցաւ.

- ա. 10
- բ. 20
- գ. 30
- դ. 40:

3.- Այս փարի էրփ է Բուն Բարեկենդանը.

- ա. Մարփ 23
- բ. փետրուար 11
- գ. փետրուար 14
- դ. փետրուար 19:

8.- Բուն Բարեկենդանին յազորդ օրը ինչ կը սկսի.

ՄեՑ ----:

4.- Պր փարին փեղի ունեցաւ Աւարայրի Եակարամարփը.

- ա. 1666
- բ. 405
- գ. 301
- դ. 451:

9.- Վարդանանցը շաբթուան իր օրը կ'ըլլայ.

- ա. Երկուշաբթի
- բ. Երեքշաբթի
- գ. Չորեքշաբթի
- դ. Քինգշաբթի:

5.- Պր թուականին Նաճարակուեցաւ Պետրոս Երէցը.

- ա. 1666
- բ. 405
- գ. 454
- դ. 451:

10.- Քերեւեալներէն իր մէկը Եիշդ է.

- ա. Ապիփակ Վարդան
- բ. Եերմակ Վարդան
- գ. Կարմիր Վարդան
- դ. Կանաչ Վարդան:

6.- Վարդան Մամիկոնեանը իր

Պրն է եիշդ պատասխանը

Նախակրթարան Պ., Ե. Ե. Զ. դասարաններու անկիւն

1.- Ա. Պէւոնդեանց խաճանայիցն փոնը
այս փարի էրբ կը փոնենփ.
ա. Մարտ 3
բ. փետրուար 9
գ. Մարտ 1
դ. փետրուար 18:

ա. 348
բ. 439
գ. 405
դ. 451:

2.- Աուրբ Աարգիսէն խանի՞ օրեր երփ
վարդանանց կը փոնենփ.
ա. 7
բ. 16
գ. 12
դ. 24:

7.- Պվ գրած է վարդանանցի նուիրուած
«Նորահրաշ ...» շարականը.

Ա. -----:

8.- Պվ գրած է «Քաւարով
խոսարվանիմ...»ը.

Ա. -----:

3.- Ինչ կը կոչուի վարդանանցի
յազորդող Նիրակին.

9.- Քերեւեալներէն որ մէկը Յիսուսի
պարմած առակներէն է:

-----:

ա. Անառակին
բ. Մնտեսին
գ. Պարաւորին
դ. Գալստեան

4.- Պր մարգարէն ճուկին փորին մէզ 3
օր մնաց:

ա. Յովնան
բ. Եսայի
գ. Երեմիա
դ. Պանիէլ

10.- Պվ էր այն ծերունին որ
Մեառնընդառագին գրկեց Յիսուսը.

Ա-----:

5.- Ինչ էր Ա. Աարգիսին փղուն անունը:

ա. Մարտիրոս
բ. Արեփանոս
գ. Յովնաննէս
դ. Աօղոս

6.- Պր փարին վախճանեցաւ Ա. Աաճակ
Պարթեւ կաթողիկոսը:

Պրն է Եիշդ պատասխանը
Երկրորդականի անկիւն

1.- Թուէ՛ Ա. Պէւոնդեանց խաճանայիցն
տօնին մէջ ընդգրկուող Կաթողիկոսին եւ
երկու եպիսկոպոսներուն անունները:

- ա. ----- կաթողիկոս
- բ. ----- եպիսկոպոս
- գ. ----- եպիսկոպոս

գ. Պուկաս
դ. Յովհաննէս:

7.- Ամբողջացուր. փարուան ո՞ր
չորս օրերուն Ժաշու Աւետարան չի
կարդացուիր.

2.- Ամբողջացուր Ա. Վարդան
Մամիկոնեանին խօսքը.

«Քանպի Քայր մեր վՍուրբ
----- գիտեմք եւ Մայր
վ----- Եկեղեցի
Կաթուղիկէ»:

----- Պահիի
առազին չորս օրերուն:

8.- Երբ աշխարհի ամենէն երկար
եռփանուղին (téléphérique) նստիս ո՞ր
վանժը կը հասնիս:

3.- Թուէ՛ Նուարսակի դաշնագրին հայոց
երեք (3) հիմնական պայմանները:

- ա. հայաստանի -----
- բ. -----
- գ. ----- վերացում

9.- Պր «փոփր» մարգարէն 3 օր կետ
ճուկին փորին մէջ մնաց.

- ա. Յովէլ
- բ. Յովնան
- գ. Նաւուս
- դ. Ամբակում:

4.- Քերեւեալներէն ո՞ր մէկը գիտական
աստիճան մըն է:

- ա. Քաճանայ
- բ. Աբեղայ
- գ. Վարդապետ
- դ. Եպիսկոպոս

10.- հայերուն մօտ, ո՞վ է սիրոյ
երավանժը իրականացնող սուրբը:

Սուրբ -----

5.- Թուէ՛ հայաստանեայց Եկեղեցւոյ
Պատրիարքութիւնները.

- ա. Ե-----
- բ. Ն-----:

6.- Պր աւետարանին մէջ միայն կարելի
է կարդալ Ատառնընդառազի մասին.

- ա. Մաթթէոս
- բ. Մարկոս

Ամեն օր Վարդանանց է

Ափիւփի Կարաճփին ապրող բոլոր Բայերուն Բամար ամէն օր Վարդանանց պէտք է ըլլայ, եթէ Բայապահպանումի պատերազմին ընթացփին մեր դիմագրաւած դժուարութիւններուն յաղթելու յոյսը վառ կ'ուլենփ պահել:

Դուրափանչիւր օրուան ծագող արեւուն հետ «Երմակ գարդ»ի սուրն է որ կը Խօժուի, փիչ մը եւս օտարացնելով բոլոր անոնփ որոնփ օրէ օր կը նուալեցնեն իրենց դիմագրականութիւնը եւ կը նօսրացնեն իրենց Բայկականութիւնը, Բամակերպելով օտարութեան պայմաններուն:

Դժնամիին միզոցներն ու կարողութիւնները մեր ունեցած միզոցներուն ու կարողութիւններուն բալմապարիկն են: Մեր շարփերուն մէզ «Վասակեան» ըմբունումի Բաւարացողներուն թիւը Կարուկէ Կարի կ'աժի: Այս բոլորին մէզ սակայն, մեր ռալմալարութիւնը պէտք է մնայ Վարդանանց շունչով սերմանուած, որպէսպի այս մաշումի պատերազմը մենփ Բասցնենփ Վահանեանց յաղթական ելրափակումին: Ահաւասիկ այս ռալմալարութեան հիմնափարերը:

1. ՉՁիՁիլ

Նկարագրի Կէր անջ մը պէտք է գիտնայ թէ երբ պէտք է Բասարա կենայ իր կեցուածփին վրայ ու որոշէ ամէն գնով իր սկսբունփը եւ գաղափարը պաշարպանել: Ահա այդ ըրաւ Վարդան Մամիկոնեան ու մերժեց Վիզիլ Քրիստոնէութենէն ըսելով «այս Բաւարփէն մեզ ոչ ոփ պիտի շեղէ»:

2. Մերժել

Երբեմն մեկի պէս մրաժող անջերուն թիւը փիչ կ'ըլլայ, իսկ Բակառակորդներուն պէս մրաժողներուն թիւը՝ շար: Բայց թիւով մեծ խումբը կրնայ նոյնփան Վօրաւոր չըլլալ, որովհետեւ նոյնփան Բամոսլով կրնայ չունենալ եւ նոյնփան բուն ջեւով կրնայ չհաւարալ իր գաղափարին: Ահա այսպէս է որ թէեւ Բայ Ճրիստոնեաները թիւով նուալ էին պարսիկներէն, բայց իրենց Բաւարփին մէզ աւելի Վօրաւոր ըլլալով, մերժեցին ընդունիլ Յալկերփի առազարկը:

3. Բասարեմել

Վարդանի եւ իր 1036 ընկերներու նահարակումով սկսած պատերազմը աւարտեցաւ 33 Կարիներ ետփ իր եղբօրորդի Վահան Մամիկոնեանի յաղթանակով եւ 484 թուականի նուարսակի մէզ ստորագրուած դաշնագրով: Այս դաշնագրով պարսիկները կ'ընդունէին Բայոց պայմանները.

- ա. Բայասարանի ինփնալարութիւն
- բ. Քրիստոնէական պաշարամունփի ալարութիւն
- գ. Արուշաններու վերացում:

Ահա այսօր, Վարդանանցէն 1,570 Կարիներ ետփ, մենփ որփան Բաւարարիմ ենփ փազ Վարդանին եւ մենփ ալ մեր կարգին

- 1. Բասարա կը մնանփ մեր Քրիստոնէական սկսբունփներուն վրայ
- 2. Բակառակ անոր որ մեր շուրզը շար աւելի է թիւը անոնց որոնց Բաւարամփը խտոր է Բայ Քրիստոնեայ մեր սկսբունփներուն ու աւանդութիւններուն, եւ
- 3. Մենփ այս բոլորին կը դիմագրենփ Բամբերութեամբ եւ Քազ Վարդանին պէս կ'ըսենփ՝

Քանվի Բայր Մեր ՎՄուրբ Աւարարանն Գիտեմփ եւ Մայր ՎՄուրբեւական Եկեղեցի Կարօղիկէ:

Գիտէիր թէ Աւարարի Եակարամարով սկսած Վարդանանց պատերազմը 33 Կարիներ Կրեւեց եւ վերգացաւ Վարդանի եղբօրորդի Վահան Մամիկոնեանի յաղթանակով եւ նուարսակի դաշնագրի ստորագրումով՝ 484 թուականին: